

τὴν δυστυχίαν μὲ τὴν κακοδαιμονίαν. Δύναται τις νὰ ἔχῃ πλοῦτον, ἐξουσίαν καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀγαθὰ, καὶ ὅμως νὰ πάσῃ ἀηδίας, νὰ τυραννῇται ὑπὸ τῆς ταραχῆς τῶν παθῶν, καὶ νὰ βασανίζηται ὑπὸ τῶν ἐλέγχων τῆς συνειδήσεως. Δύναται ἐξ ἐναντίας, ἐστερημένος τῶν τυχερῶν ἀγαθῶν, ἢ καὶ πάσῃ ἐναντίας προσβολᾶς τῶν περιστάσεων, νὰ ζῇ ἀτάραχος εἰς ἑαυτόν. Ἡ ἀληθὴς εὐτυχία καὶ δυστυχία δὲν θεωρεῖται εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ἢ στέρησιν τῶν λεγομένων ἀγαθῶν, ἀλλ' εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς. Ἐπιβλαβὴς ἡδονὴ εἶναι ἐκεῖνη, ἥτις προξενεῖ ἀηδίαν καὶ λύπην, ἢ καταντᾷ εἰς ἀηδίαν· ἀβλαβὴς δὲ ἡ μὴτε ἀηδίαν ἢ λύπην προξενούσα, μὴτε εἰς ἀηδίαν καταντῶσα· καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ ἐκ τῆς ἀρετῆς ἡδονή· ποτὲ δὲν καταντᾷ οὔτε εἰς λύπην οὔτε εἰς ἀηδίαν. Ἡ ἀρετὴ εὐφραίνει εἰς τὸ παρόν· ἀφίνει μνήμην γλυκεῖαν τοῦ παρελθόντος, καὶ ἐνατενίζει μὲ φαιδρὸν πρόσωπον εἰς τὸ αἰώνιον μέλλον. Τίς ἀπολαμβάνων τοιαύτην ἡδονήν, δὲν εὐρίσκει ἑαυτὸν ἀληθῶς εὐδαίμονα; Τίς ἐπιθυμῶν τὴν ἑαυτοῦ εὐδαιμονίαν, δὲν θέλει ζητεῖ μετὰ πάσης προθυμίας καὶ ἐπιμελείας νὰ φθάσῃ εἰς τοιαύτην κατάστασιν; Ἀλλ' οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων κακῶς κρίνοντες ζητοῦσιν ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, ἐξ ὧν ἀπολαμβάνουσι ψευδῇ καὶ ἐπιβλαβῇ ἡδονήν, καὶ κατασταίνονται τῶντι κακοδαίμονες, ἐνῷ φροντίζονται ὀλίγας στιγμὰς ὅτι εἶναι εὐδαιμονέστατοι. Συγχέουσι τὴν εὐδαιμονίαν μὲ τὴν ἐπίπλαστον εὐτυχίαν, ὅσοι ζητοῦσι τὸ κατ' ἐπιφάνειαν ἀγαθόν· τέλος πάντων ὅμως ἔρχεται ὥρα, πλὴν ἴσως ἀνωφελὲς πρὸς ἐπανόρθωσιν, καθ' ἣν αἰσθάνονται πικρότατα πόσον ἦσαν ἡπατημένοι. Τὰ τυχερὰ λεγόμενα ἀγαθὰ συντρέχουσι μὲν εἰς εὐδαιμονίαν, ὅταν καλῶς μεταχειρίζωμεθα αὐτά· ἀλλ' ἡ καλὴ αὕτη χρῆσις εἶναι ἔργον τῆς ἀρετῆς, οὐχὶ τῆς τύχης.

Περὶ τῆς εὐδαιμονίας καὶ περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀγαθοῦ ἔγειναν πολλὰ ἀμφισβητήσεις μεταξὺ τῶν Στωϊκῶν καὶ Περιπατητικῶν. Οἱ μὲν Στωϊκοὶ ἐφρόνουν ἀγαθὸν μόνον τὸ ὀρθὸν καὶ τίμιον, καὶ εὐδαιμονίαν τὴν ἡσυχον καὶ ἀτάραχον ζωὴν. Οἱ δὲ Περιπατητικοὶ ἔταπτον εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀγαθῶν καὶ τὸ τίμιως ὠφέλιμον καὶ τὸ ἡδύ· ὅθεν ἐστοχάζοντο ταῦτα ὡς μέρη τῆς εὐδαιμονίας. Οἱ Στωϊκοὶ ὅμως ἔπεσον εἰς τὴν ὑπερβολήν, καὶ κατήντησαν νὰ ἐκλαμβάνωσι τὴν ἀναισθησίαν ὡς εὐδαιμονίαν· ὥστε πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι οἱ Περιπατητικοὶ ἐφρόνουν ὀρθότερα περὶ τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας, ὡς καὶ περὶ τῆς ἀρετῆς, θεωροῦντες τὴν πρώτην εἰς τὴν τελείαν καὶ μετὰ λόγου πράξιν τῆς δευτέρας. Ὁρθὸν δὲ λέγεται, ὅ,τι ἔχει λόγον ἐπιστηριζόμενον εἰς τὴν ἀδιάφθορον καὶ ἄπταιστον κρίσιν τοῦ Λογικοῦ· τίμιον, πᾶν ὅ,τι εἶναι πρέπον εἰς τὰς περιστάσεις καὶ εἰς τοὺς χαρακτῆρας τῶν προσώπων, σύμφωνον πάντοτε μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον· ὠφέλιμον, ὅ,τι συμβάλει εἰς τελειοποίησιν ἡμῶν, ἢ τῶν περὶ ἡμᾶς πραγμάτων· ἡδὺ τέλος